

بچه‌ها دوست دارند در مدرسه هری پاتر درس بخوانند

O نگار پدram

زینب. م هم دانش آموز دبیرستان رفاه است. او هم معتقد است: «قدرت هری پاتر خیلی مسخره و زیادی رویایی و غیر واقعی است و توجیه منطقی ندارد.» از طرفی، شنیده می‌شود که آموزش و پرورش، نسبت به کتاب‌های «هری پاتر» موضع منفی اتخاذ کرده و شاید به همین دلیل است که برخی از مدیران مدارس و یا کتابداران، دوست ندارند بگویند که کتاب‌های هری پاتر، در کتابخانه‌های شان وجود دارد.

وقتی به کتابدار دبیرستان رفاه گفتم که من شنیده‌ام شما برای کتابخانه، کتاب‌های هری پاتر را خریده‌اید، جواب داد: «ما کتاب‌های هری پاتر را در کتابخانه نداریم؛ چون دیدیم این کتاب‌ها چیزی به دانش‌آموزان ما اضافه نمی‌کند و بچه‌ها هم تنها به این دلیل که کتاب‌های هری پاتر مد شده، از روی حس کنجکاوی دوست دارند آن‌ها را بخوانند. درحالی که حتی آمریکا هم خواندن این کتاب‌ها را ممنوع کرده است؛ چون این یکی دیگر از شگردهای انگلیس بوده و این کتاب‌ها را برای ترویج و تبلیغ سحر و جادو، منتشر کرده است.

خانم امینی، کتابدار دبیرستان رفاه، می‌افزاید: «ما در کتابخانه مدرسه، رمان‌های تخیلی داریم، ولی چنین کتاب‌هایی چون درباره جن و سحر و جادو بحث می‌کند، مناسب بچه‌ها

هم دوست داشتنی و قابل لمسند. البته من معمولاً به دلیل تک بعدی بودن نقش‌های مثبت، طرفدار نقش‌های منفی هستم. هری هم که نقش اصلی و مثبت داستان است، حماقت‌های همه پسرهای هم سن و سال خود را دارد.»

بهناز درباره همه شخصیت‌های کتاب هری پاتر نظر می‌دهد و نواقص هر یک را حسن آن‌ها می‌داند. در بین دوستان بهناز، فقط سه نفر مجموعه کتاب‌های هری پاتر را خوانده‌اند. یکی از آن‌ها هری پاتر را دوست داشته و دیگری حتی با برادرش سر این که ابتدا کدام‌شان کتاب را بخوانند، دعوا کرده اما یکی دیگر از آن‌ها از هری پاتر متنفر است؛ طوری که یک بار سرکلاس، از جای خود بلند شد و به همه بچه‌های کلاس توصیه کرد که اصلاً به طرف کتاب‌های هری پاتر نروند!

با وجود آن که هری پاتر، طرفداران زیادی دارد، اما عده‌ای از نوجوانان هم مخالف داستان‌های هری پاتر هستند و اکثراً در اظهار نظر خود، آن را بیش از حد تخیلی می‌دانند.

زهره. م، دانش‌آموز سال اول دبیرستان در مدرسه رفاه است. زهره می‌گوید: «یک جلد از کتاب‌های هری پاتر را خواندم، ولی به نظرم خیلی بچه گانه بود و چون خوشم نیامد، ادامه ندادم و بقیه داستان‌هایش را نخواندم.»

هیچ دانش‌آموزی به اندازه بهناز محمودی، از موضوع گزارش من استقبال نکرد. بهناز اولین بار، وقتی کتاب‌های هری پاتر را خواند، دانش‌آموز دبیرستان نظر بود و الان هم دوره پیش دانشگاهی را در یکی از مراکز پیش دانشگاهی منطقه یک می‌گذراند. از بهناز پرسیدم، به پیشنهاد چه کسی کتاب‌های هری پاتر را خوانده است؟ جواب داد: «یک روز خواهرم به من گفت، این کتاب قشنگ است و همه از آن تعریف می‌کنند. من هیچ زمینه ذهنی از این کتاب نداشتم. حتی تا میانه کتاب اول، یعنی «هری پاتر و سنگ جادو»، باور نکرده بودم که هری جادوگر است. اما وقتی کتاب اول را تمام کردم. بلافاصله در مدت بسیار کوتاهی، همه کتاب‌های هری پاتر را که تا آن زمان چاپ شده بود خواندم (تا آخر جام آتش) و تابستان ۸۱، برای دومین بار و تابستان ۸۲، برای بار سوم و چهارم کل مجموعه را خواندم.»

بهناز در باره علت علاقه‌اش به کتاب‌های هری پاتر می‌گوید: «به نظر من این مجموعه، چون به سحر و جادو به عنوان یک موضوع عادی و روزمره می‌پردازد، جالب است. شخصیت‌های مثبت این کتاب، خلاف شخصیت‌های مثبت بسیاری از کتاب‌ها، فیلم‌ها و کارتون‌ها، موجوداتی تک بعدی که همه وجودشان مهربانی و وجدان و شرافت است، نیستند و برای همین

نیست.»

وی یکی از دلایل علاقه بچه‌ها به کتاب‌های هری پاتر را سبک نگارش آن می‌داند و می‌گوید: «ما کتاب‌های بهتری داریم که به بچه‌ها معرفی کنیم. البته، چند نفر از بچه‌ها دنبال کتاب‌های هری پاتر بودند، ولی با آن‌ها صحبت کردیم و توضیح دادیم که این کتاب‌ها ارزش چندانی ندارند و بچه‌ها پذیرفتند. البته، بچه‌های دبیرستان ما چون کارهای تحقیقی انجام می‌دهند، به کتاب‌های مرجع در رشته‌های فیزیک، شیمی، ریاضی و... بیشتر احتیاج دارند. بنابراین، ما سعی می‌کنیم. کتاب‌های جدید مربوط به درس بچه‌ها را تهیه کنیم که در حال حاضر ۸۵۰۰ جلد کتاب، با موضوعات متفاوت، در کتابخانه مدرسه وجود دارد.»

یکی دیگر از دانش‌آموزان دبیرستان رفاه، ندا نام دارد. ندا کتاب‌های هری پاتر را به علت خارق‌العاده بودنش و اینکه سحر و جادو را به زندگی عادی و معمولی وارد کرده، دوست دارد. رزیتا هم یکی از دانش‌آموزان مدرسه رفاه است. وی در باره هری پاتر می‌گوید: «فضای داستان واقعی بود؛ یعنی با این که کتاب تخیلی بود، ولی چون همه اتفاقات در مدرسه رخ می‌داد، برای گروه سنی ما جالب بود.»

من و دوستانم وقتی در حیات نشسته‌ایم، خودمان را در مدرسه هری پاتر تصور کرده، درباره اتفاقات مدرسه بحث می‌کنیم. شاید به دلیل این که نثر کتاب خیلی راحت و روان است. بچه‌ها بیشتر جذب آن شده‌اند.»

مادر رزیتا نیز می‌گوید: «من در روزنامه خواندم که این کتاب فروش زیادی داشته و از آن استقبال شده. وقتی کتاب را خریدم، با بچه‌ها سر این که کی زودتر کتاب را بخواند، دعوا داشتیم تا این که با هم به توافق رسیدیم و شب‌ها وقتی بچه‌ها می‌خوابیدند، من این کتاب‌ها را می‌خواندم. دوست داشتم بدانم آخر کتاب چه می‌شود؟»

کتابدار مدرسه راهنمایی دخترانه رفاه، خلاف کتابدار دبیرستان رفاه، معتقد است: «هر آن چه در ذهن بچه‌ها می‌گذرد، در کتاب‌های هری پاتر آمده. من همه کتاب‌های آن را با دقت خوانده‌ام، ولی وقتی فیلم آن را دیدم، به بچه‌ها حق دادم که کتاب‌های هری پاتر را دوست داشته باشند.»

خانم وثوق می‌افزاید: «در کتابخانه تنها دوجلد از کتاب‌ها هری پاتر را داریم. البته، ظاهراً سال گذشته، مدرسه همه کتاب‌های هری پاتر را خریداری کرده، اما چند جلد آن گم شده است. من دوست دارم این کتاب‌ها را دوباره برای کتابخانه مدرسه تهیه کنیم، چون الان بچه‌ها از

کتاب‌های رمان و داستان‌های تخیلی استقبال می‌کنند و فقط زمانی که مجبور باشند به سراغ کتاب‌های دیگر می‌روند. مثلاً وقتی تحقیق داشته باشند، از کتاب‌های علمی استفاده می‌کنند.»

خانم صاحب جمعیان، مدیر مدرسه راهنمایی رفاه، اظهار می‌دارد: «من هری پاتر را نخوانده‌ام، اما تا حدودی می‌دانم که محتوای آن چیست. به نظر من بچه‌ها برای به دست آوردن آرامش، گاه نیاز دارند. به چیزهایی که دوست دارند، فکر کنند. این کتاب با خیال بچه‌ها بازی می‌کند. شاید یکی از دلایل شوق بچه‌ها به خواندن کتاب‌های هری پاتر، همین باشد.»

مدیر مدرسه راهنمایی رفاه توضیح می‌دهد: «ما در کتابخانه مدرسه، کتاب‌های هری پاتر را داریم و حتی فیلم آنرا هم برای بچه‌ها پخش کرده‌ایم. هرچند ابتدا سعی داشتیم از ورود این کتاب‌ها به مدرسه جلوگیری کنیم؛ چون فکر می‌کردیم کتاب‌هایی که موضوعات واقعی دارند، بهتر هستند. اما وقتی اصرار و علاقه بچه‌ها را دیدیم، تصمیم گرفتیم این کتاب‌ها را بخریم. تا به حال با خواندن کتاب‌های هری پاتر، مشکلی برای بچه‌ها پیش نیامده است.»

نظر پسرها هم درباره هری پاتر، کم و بیش شبیه نظر دخترهاست. مدیر دبیرستان غیرانتفاعی پسرانه وحید می‌گوید: «ما کتابخانه و کتابدار به آن معنی نداریم. یک کتابخانه خیلی کوچک داریم که در آن همیشه قفل است.»

این دبیرستان، فقط یک کلاس ۱۸ نفره از دانش‌آموزان اول دبیرستان دارد. در این کلاس، تنها دو نفر کتاب‌های هری پاتر را خوانده‌اند. علی گلبن، کتاب‌های هری پاتر را قشنگ و سرگرم‌کننده می‌داند، اما رادین زاهدی، این کتاب‌ها را دوست ندارد و می‌گوید: «پارسال که راهنمایی بودم، با مادرم به یک کتاب‌فروشی رفتم و فروشنده توصیه کرد که کتاب هری پاتر را بخرم. مادرم کتاب را خرید و خودش خواند. به من هم گفت که بخوانم، ولی وقتی خواندم از آن خوشم نیامد.»

حسین امیر، در مدرسه راهنمایی شهید دانش که یک مدرسه غیرانتفاعی است، درس می‌خواند.

حسین به توصیه دوستانش، کتاب‌های هری پاتر را خوانده و معتقد است: «وقتی این کتاب را خواندم، واقعاً مجذوب آن شدم و تا چاپ کتاب‌های بعدی آن، کتاب‌های قبلی را دوره می‌کردم؛ طوری که یکی از کتاب‌های هری پاتر را چهار بار خواندم. به نظر من هر بچه‌ای دوست دارد در مدرسه هری پاتر درس بخواند.»

چند دانش‌آموز دیگر هم نظری شبیه این داشتند.

مسئولان دبیرستان و پیش‌دانشگاهی دولتی پسرانه دانش، به دانش‌آموزان تأکید می‌کنند که فقط کتاب‌های درسی بخوانند تا از درس عقب نمانند و برای رسیدن به این منظور، حتی کتابخانه هم ندارند. هرچند مدیر مدرسه می‌کوشد این واقعیت را پنهان سازد و تحت عنوان کتابخانه غیرفعال، نداشتن کتابخانه را توجیه می‌کند. بچه‌ها به من می‌گویند که در مدرسه کتابخانه ندارند و همیشه به آن‌ها گفته می‌شود که تنها به فکر درس باشند. چند نفری که در این مدرسه، کتاب‌های هری پاتر را خوانده‌اند نیز، نظرشان مشابه‌آرایی است که قبلاً آمد.

در مجموع بچه‌هایی که هری پاتر را دوست دارند، بیشتر به دلیل تخیلی بودن داستان، آن را جذاب می‌دانند و بیشتر آن‌هایی که کتاب‌های هری پاتر را دوست ندارند، معتقدند که این کتاب‌ها بیش از حد بچگانه و غیرواقعی است.

بهناز محمودی می‌گفت: «کسانی که این کتاب را دوست ندارند، آن را سطحی می‌دانند، ولی به نظر من این افراد کمبود قوه تخیل دارند و کودکی خود را فراموش کرده‌اند. همه آن‌ها به من می‌گویند، مگر بچه شده‌ای که این کتاب را می‌خوانی. هر وقت هم که با آن‌ها بحث می‌کنم، می‌فهمم که اکثرشان یا کتاب را نخوانده‌اند و یا فقط فیلم آن را دیده‌اند که به نظر من فیلم آن، اصلاً حق مطلب را ادا نکرده است.»

نازنین، سال اول دبیرستان مدرسه شهید بهشتی است؛ سمانه هم همین طور. این دو، فیلم هری پاتر را به کتاب آن ترجیح می‌دهند و فیلم را بهتر از کتاب می‌دانند.

لیلا، ماندانا، آوا و کیا هم دانش‌آموز مدرسه راهنمایی شهیدبهشتی هستند. لیلا و ماندانا، عضو گروه هواداران ایرانی هری پاتر هستند که اعضای این گروه، از طریق اینترنت با هم ارتباط دارند.

لیلا می‌گوید: «هری پاتر فوق‌العاده است. در گروه‌مان، درباره کتاب‌های هری پاتر بحث می‌کنیم و تصمیم داریم در آینده نشریه هری پاتر را تأسیس و نقدها و حرف‌های‌مان را در این نشریه منتشر کنیم.»

خانم ایمانی، دبیر هنر این مدرسه، درباره علاقه بچه‌ها به کتاب‌های هری پاتر می‌گوید: «من فکر می‌کنم. بچه‌ها به اندازه کافی با موضوعات قهر و آشتی و طلاق و... که موضوعات واقعی و روزمره زندگی هستند، در ارتباط بودند. بنابراین، کتاب‌های هری پاتر، چون موضوع خاصی داشت، توانست بچه‌ها را به خود

جذب کند که خیلی خوب است. بچه‌ها کتاب مورد علاقه‌شان را می‌خوانند؛ بدون آن که این کتاب تأثیر بدی روی آن‌ها بگذارد. من کتاب را خوانده‌ام و می‌دانم که بچه‌ها خیلی این کتاب را دوست دارند.»

کتابداری مدرسه راهنمایی شهید بهشتی نیز می‌گوید: «در کتابخانه ما ۳۸۰۰ عنوان کتاب وجود دارد که بیشتر آن‌ها مذهبی است و بچه‌ها از این کتاب‌ها استقبال نمی‌کنند. آن‌ها دنبال کتاب‌های داستانی و تخیلی هستند و یا کتاب‌های سیلوراستاین و رولدالدال را می‌خوانند.» وی معتقد است: «نوجوانان در سنی هستند که به کتاب‌هایی مانند کتاب‌های هری پاتر نیاز دارند، اما کاش نویسنده آن ایرانی بود و این کتاب‌ها به فرهنگ ایران نزدیک‌تر و هماهنگ‌تر می‌شد.»

در منابع اینترنتی آمده است که کتاب‌های هری پاتر، از طرف جامعه مسیحیت با مخالفت مواجه شده است. با توجه به این خبر و با این پیش فرض که حتماً در بین مسیحیان ایرانی نیز هری پاتر جایگاهی ندارد، به مجتمع آرامنه حضرت مریم رفتیم.

خانم عظیمی، مدیر مجتمع دخترانه آرامنه حضرت مریم (س)، از این موضوع خبر ندارد. وی می‌گوید: «من نمی‌دانم چرا مسیحیان خارج از ایران، مخالف کتاب‌های هری پاتر هستند. وقتی دیدیم این کتاب فروش زیادی داشته، فکر کردیم حتماً کتاب خوبی است و آن را برای کتابخانه مدرسه خریدیم. کسی هم به ما نگفت نخرید. امیدوارم پدر و مادرها فکر نکنند ما از قصد این کتاب‌ها را تهیه کرده‌ایم.»

مغمیک، کلاس سوم راهنمایی است. مغمیک می‌گوید: «من زیاد کتاب‌خوان نیستم و کتاب‌های تخیلی را هم اصلاً دوست ندارم، ولی نمی‌دانم چرا از کتاب‌های هری پاتر خوشم آمده!» نینا، پولی و پولینا هم سوم راهنمایی هستند و فیلم هری پاتر را بیشتر از کتاب‌هایش دوست دارند. آراز، آرمانش، رزماری، تائیک و لنینک نیز کتاب‌های هری پاتر را خوانده‌اند.

دانش‌آموزان مدرسه راهنمایی پسرانه حضرت مریم نیز درباره کتاب‌های هری پاتر، نظری شبیه به دانش‌آموزان مدارس دیگر داشتند.

خانم دریا بین، کتابداری مجتمع دخترانه حضرت مریم نیز معتقد است: «بچه‌ها از این کتاب خیلی استقبال کردند. من خودم کتاب را خواندم، ولی طبیعی است که برای سن من مناسب نبود. ای کاش با انجام یک تحقیق گسترده، علت استقبال بچه‌ها از این کتاب مشخص شود. ما هیچ شناختی از کتاب‌های

هری پاتر نداریم و نمی‌دانیم این کتاب‌ها چه بوده‌اند که تا این حد بچه‌ها دنبال آن هستند.» معاون دبیرستان دخترانه شهید بهشتی می‌گوید: «من نمی‌دانم کتاب‌های هری پاتر چیست؟ هیچ شناختی از این کتاب‌ها ندارم. و به نظر من، خواندن هر کتابی حتی اگر علمی و آموزشی هم نباشد، برای بچه‌ها خوب است. به شرط آن که بچه‌ها را با موضوعاتی که مناسب سن آن‌ها نیست، آشنا نکند.»

مرحانه عباسی ۳۰ سال سابقه تدریس در مدارس راهنمایی و دبیرستان دارد و در دانشگاه نیز تدریس می‌کند. وی درباره هری پاتر می‌گوید: «من داستان‌های تخیلی را دوست دارم، ولی محال است یک کتاب را دوبار بخوانم. اما هر کدام از کتاب‌های هری پاتر را دوبار خواندم و بار دوم هم با هیجان؛ به غیر از جلد آخر آن. در کتاب آخر، یکی از شخصیت‌های داستان سیریوس می‌میرد و من به خاطر او گریه کردم و تا دو روز ناراحت بودم. فکر می‌کردم یکی از نزدیکانم مرده است!»

دارد.» وی که خواندن کتاب‌های هری پاتر را از زمانی که در مدرسه نیک پرور (منطقه ۱۲) درس می‌خوانده، شروع کرده است، می‌افزاید: «اولین نفری که کتاب‌های هری پاتر را خوانده من بودم و بعد کل دوره ما این کتاب‌ها را خواندند و تقریباً همه هری پاتر را دوست داشتند؛ چون محیط درسی و رقابت درسی که در کتاب مطرح شده، برای بچه‌ها آشناست.»

تب هری پاتر همه دنیا را گرفته است. فیلم هری پاتر دفترچه‌های یادداشت با جلد کتاب‌های هری پاتر، تقویم هری پاتر، بازی‌ها و... همه نشانه‌های حضور هری پاتر در بین نوجوانان ایران است.

در جریان تهیه این گزارش از بچه‌ها، نظر پدر و مادرهایشان را درباره کتاب‌های هری پاتر پرسیدیم. هیچ کدام از والدین، با هری پاتر خواندن بچه‌هایشان مخالف نبودند. شاید از نظر آن‌ها، همین که بچه‌ها با وجود وسایل ارتباط جمعی دیگر مثل فیلم و سی دی و یا شبکه

این معلم که خود دو پسر در سنین نوجوانی دارد، معتقد است: «جی. کی. رولینگ، نویسنده خلاق است و کتابش برای من یک زنگ تفریح بود و از آن لذت بردم. حتی حاضرم یک بار دیگر کتاب‌های هری پاتر را از اول بخوانم؛ چون تخیلی که در کتاب وجود دارد، تخیل آزار دهنده نیست و دنیای قشنگی را پیش روی خواننده باز می‌کند.»

محمد جواد اسلامی مهر، در دبیرستان امید، واقع در منطقه هفت تهران درس می‌خواند. وی درباره ویژگی‌های کتاب هری پاتر اظهار می‌دارد: «فضای داستان هری پاتر، با همه داستان‌ها متفاوت است، یعنی داستان در یک مدرسه اتفاق می‌افتد. خلاف داستان‌های ما که یا در جنگل رخ می‌دهد و یا یک موضوع خانوادگی

اینترنت، با یک کتاب به ظاهر ساده، ارتباط برقرار کرده‌اند، غنیمت است.

جی. کی. رولینگ با نوشتن کتاب‌های هری پاتر، از ملکه انگلیس هم ثروتمندتر شده است. دوست نویسنده‌ای می‌گفت طی این سال‌ها ما از برخی موضوعات غافل شده‌ایم. شاید نویسندگان ما نوشتن درباره موضوعاتی مانند خیال، رؤیا، عشق و موسیقی و... را برای خود ممنوع کرده‌اند. بنابراین، طبیعی است که کتاب‌های ایرانی، در جذب مخاطبان نوجوانان ما به کتاب ناتوان باشند و نویسندگان نیز نتوانند ثروتی مانند رولینگ به دست آورند.

آیا نوجوانان نیاز دارند به همه مسایل مربوط به خودشان فکر کنند و درباره آن‌ها بخوانند؟

